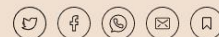

לא רק מנהיג פוליטי, אלא גם איש רוח: על מפעל הכתיבה של ז'בוטינסקי

הוא לא היה רק איש פוליטי, אלא גם סופר, מסאי, מחזאי, מתרגם ומשורר • מקור הספרות שלו בהנחות הפוליטיות, אך הוא לא נפל מעולם לספרות פלקטית מנויסת

11.05.2023 | ריזל

המשורר, הסופר והעורך רן יגיל חוזר אל ארון הספרים היהודי, העברי והישראלי

זאב ז'בוטינסקי (1880-1940) שניבא לפני כולם כי נדבר בהברה הספרדית עברית ישראלית ולא בהברה האשכנזית וכך תרגם מיצירות העולם, היה מנהיג הרוויזיוניסטים ומי שהכנף הימנית של התנועה הציונית רואה בו עד היום את אביה הרוחני. הוא גם היה איש רוח ברמה הגבוהה ביותר: סופר, מסאי ואף מחזאי ומשורר. ז'בוטינסקי היה בראש וראשונה אדם פוליטי, ולכן מעשה הספרות שלו מקורו בהגותו הפוליטית, אלא שלהבדיל מסופרים אחרים, הוא לא נפל מעולם לספרות פלקטית מגויסת, אלא כתב באופן אלגורי ועמקני, וכשבודקים את העשייה הספרותית שלו אפשר להתרשם מרוחב המגרש שלה. הוא כתב בז'אנרים שונים ואפילו עד הפנטסיה הגיע.

הוא נולד באודסה שבאוקראינה, אז האימפריה הרוסית, ואף-על-פי שלמד לשונות במהירות ולימים נאם בעברית, את הרומנים שלו, ז'אנר המחייב שליטה טוטאלית בשפה, בחר לכתוב בשפה השגורה בפיו, רוסית, והם תורגמו לעברית.

"חמישתם": סיפורים של צעירים יהודים אבודים

ב-1933, פרסם ז'בוטינסקי סאגה משפחתית במיטב מסורת הספרות הרוסית. "חמישתם" הוא פסגה אמנותית משוכללת, ובמרכזה אוּדְסָה, מכורתו, המתוארת כעיר אוניברסאלית רבת לשונות ואפשרויות המסחררת את הצעירים היהודים. זהו סיפורם של שתי אחיות ושלושה אחים תועים בדרכי-החיים: מרוֹסְיָה מייצגת את הארוטיות וההתברגנות ומתה בשריפת דירתה בניסיון לגונן על בנה; מרקו משוטט בין אידיאולוגיות: בודהיזם, צמחונות, ניטשה, וסופו מוות בטביעה בנהר בלילה בניסיון להציל אישה זרה; ליקה החדה נתפסת לקומוניזם, אך לבסוף מוצאת להורג בטיהורים של סטלין; סיריז'ה מייצג את האמן ההולך על הקצה ומתגלגל לניהיליזם ולעולם התחתון; וטוריק מתנצר לא מאמונה אלא מרצון להיטמע בחברה ומאבד את זהותו. את כל המסע הנרטיבי עושה ז'בוטינסקי כדי לומר לנו שאלה אינם הפתרונות. אלא הפתרון, אחרי שהוקסם כשפגש את הרצל, הוא הציונות.